

Vrede, der går i arv, vakler imellem spænding og klichéer

Jean-Baptiste Del Amo. Foto: @SG

Bo Heimann 20.08.2022

BØGER // ANMELDELSE – Romanen *Sønnen*, den seneste bog af den prisbelønnede franske forfatter Jean-Baptiste Del Amo, er netop udkommet på dansk, og Bo Heimann nød forfatterens kraftfulde sprog og fremvisning af menneskelige relationer og bogens spændingselement. Men holder historien om, at voldelighed og forråelse nedarves fra far til søn?

I prologen er vi i stenalderen. Sønnen er med på jagt og nedlægger sit livs første rådyr med spyd. Faderen initierer sønnen i de dræbendes rækker ved at male ham i panden med dyrets endnu varme blod. Den overtydelige pointe: Vold går i arv og hædres blandt ligemænd.

Det er **Del Amos** gennemgående tema. Han modtog Goncourt-prisen for romandebuter og har vundet Prix du Roman Fnac og været nomineret til Prix Femina. Dette er hans femte roman og den første, der udkommer på dansk.

Desværre fortsætter det overtydelige efter prologen. Det første signalement, vi får af faderen, er en tydelig kæbemuskel (klassisk henvisning til indre anspændthed klar til at eksplodere). Det andet er, at han bruger bandeord og træder bremsen i bilen hårdt i bund (peger på en kontant karakter). Det tredje er, at han kæderyger cigaretter og smider skoddene på jorden (han er et tankeløst kvaj) og drikker øl, som han gudhjælpemig åbner med tænderne (han er altså en virkelig rå børste, hva'!?).

Den slags mænd findes formentlig fortsat, måske sågar i Danmark

Den første rigtige interaktion på tomandshånd med sønnen er, at han viser en revolver frem for den skræmte søn (velkommen til verden, min dreng).

Lidt bedaget og overtydelig

Vi sidder altså efter 50 sider med en noget flad karikatur af en primitiv mand. Den slags mænd findes formentlig fortsat, måske sågar i Danmark, men der er noget klichéfyldt og bedaget over ham, der i hvert fald i dansk kontekst får ham til at høre bedre til to generationer tilbage.

I dag er der vist flere mænd i Danmark, der bliver kørt over i Familieretshusene i forsøg på at få mere samkvem med deres børn, end der er mænd, der åbner øl med tænderne, og flere konfliktsky drenge-mænd i sneakers og hættetrøjer, der overlader ansvarlighed, opdragelse og husførelse til deres hustruer, end der er mænd, der har revolvere liggende.

Jean-Baptiste Del Amo debuterede i 2008. Foto: @SG

Men hér er han altså. Hvis vi tager ham på hans præmisser, så begynder bogen langsomt at fungere. Han dukker op ud af det blå efter at have forladt kvinde og søn flere år forinden. Vi ved ikke helt, hvad der motiverer ham til at vende tilbage, og det er også uklart, hvorfor kvinden så godvilligt lader sig og søn tage med væk af manden, der ellers har svigtet dem begge.

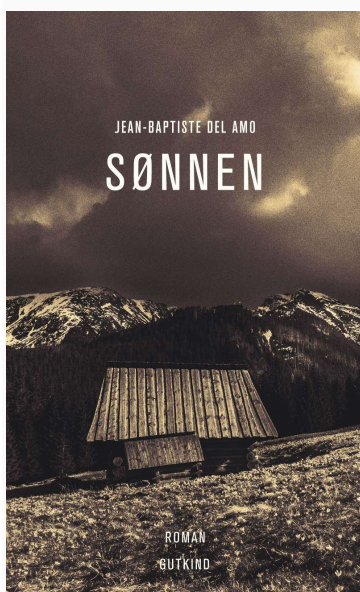
Arnestedet

Men hun er tydeligvis skræmt ved tanken om, hvad han kan finde på. Så med kører de. Ud af den lykkelige symbiose, som mor og søn havde levet i. Langt væk fra byen og ud på landet til faderens barndomshjem, viser det sig. Her voksede han selv op under mistrøstige forhold i den nu faldefærdige hytte, Les Roches, på toppen af et ensomt bjerg. I naturen klarer kun de stærkeste sig, forstår vi.

Den barske natur på bjerget rejser sig med storm og voldsom regn, der gør både genopbygningen af hytten og forholdet far, mor og søn imellem umuligt

Herfra bliver det lidt forudsigeligt kun mere dystert, mere makabert og aldeles tydeligt, at faderen er så karikeret, fordi han er psykisk skadet og meget langt fra at være normal. En arv, han har fra sin egen far, viser det sig. Vi hører nemlig om farfaren, der endte som egnens gale særting, og som heller ikke havde andet end sygdom og vold at give i arv. "Der findes ikke noget værre end en såret mand." Faderens barndoms minder er nogle af bogens stærkeste afsnit. Her breder teksten sig også kort ud til at vise, hvordan voldens arnested skal findes i provinsens forarmede, forråbte og ringeagtede arbejderklasse.

Faderen knokler stædigt med den klippefyldte og magre jord og lappeløsninger på hytten. Men uroen ulmer. Moderen gør sit bedste for at beskytte sig selv og sønnen. Men hun har altid været svagelig, og sønnen er allerede tynget af at være "en garvet sygepasser". Trods fine scener imellem mor og søn er der også hér en overtydelighed. Hun har fx lært sønnen at sidde ned på toilettet, når han tisser, som om at der skulle være en lige linje fra at pisse på brættet ved et uheld til at ende som afstumpet voldsmand.

Den barske natur på bjerget rejser sig med storm og voldsom regn, der gør både genopbygningen af hytten og forholdet far, mor og søn imellem umuligt. Spørgsmålet om, hvad der er stærkest i mennesket – kulturen og forstanden eller naturen og drifterne – ligger imellem linjerne.

Finder sønnen styrke?

Vanviddet tager til. Det forstærkes af, at moderen er gravid efter en affære, imens faderen har været væk, formentlig med faderens bedste ven, så katastrofen ligger

skurrende underneden, og bogen ender reelt spændende. Vil faderen acceptere den graviditet og det barn? Har han haft en skjult plan fra begyndelsen med turen ud til Les Roches? Vil moderen og sønnen lykkes med at slippe væk, eller vil hun skulle føde alene på bjerget? Og hvad med den revolver?

Meget lægges som skrevet overtydeligt ud til læseren. Men man tages især i bogens sidste halvdel med af Del Amos direkte og kraftfulde sprog. Hans fremvisning af de menneskelige relationer og følelser igennem blikke, kropssprog og bevægelser er rigtig gode (det er nemlig ikke meget, der tales sammen, traditionen tro fra den misforståede maskuline stumhed), ligesom naturbeskrivelserne fungerer. Det er netop i naturen, at drengen til sidst finder trøst og styrke. Den styrke, der skal til for at konfrontere faderen.

Sønnen

Forfatter: Jean-Baptiste Del Amo

Oversat af: Francoise-Eric Grodin

Forlaget Gutkind. 256 sider. Udkom d. 17. august 2022

arvmaskulinitet

Bo Heimann

Bo Heimann, f. 1971, har som journalist og forfatter skrevet om eksistens, kultur og samfund i 25 år. Han er uddannet journalist fra DJH i 1997 efter praktik på Det Fri Aktuelt. Han er forfatter til en roman, en biografi om John Lennon og et